

Већ сасвим недавно, о постојању историјске земље Поткарпатска Русија у самом центру Европе знали су само појединци. О народу Русинима, или Карпатским Русима, знали су само професионални филолози и историчари. Данас, пак – на големо незадовољство украјинских власти – русинско питање заузима све значајније место у европској, па чак и светској политици. Русински покрет постепено излази на међународну раван, привлачећи русинском питању, које нигде није толико заоштreno као на територији Украјине, пажњу политичара и јавности различитих земаља. На русинско питање званични Кијев више неће моћи да одмахује, нити ће му поћи за руком да га игнорише, као раније.

Посредно ово признају структуре и активисти псеудорусинског покрета, који су организовали Кијев и СБУ (*Служба безпеки України – Служба безбедности Украјине, пр им. прев*

). Наводимо цитат из чланка који потписује „професионални Русин“, Николај Жалива, који позива да се „не дозволи политичарима других земаља (?) да надувавају проблем признавања нас као народа“. Фактички, *ово обраћање представља непосредно признање да је тоналитет критика русинске политике Кијева (са акцентом на хуманитарном аспекту проблема) правилно изабран и да изазива озбиљну забринутост украјинских власти*

Као напомена: Николај Староста (мрежни надимак – Микола Жалива) је један од људи Јевгенија Жупана и Виктора Балогe, доследни критичар председника Сојма поткарпатских Русина и духовног вође русинског покрета, оца Димитрија Сидора. Њега промовишу као потенцијалног руководиоца русинске партије, која се формира. Интелектуални и образовни ниво Жаливе-Старосте, колико се може проценити на основу његових многобројних публикација унутар његовог интернет блога, изузетно је низак. Текстуална анализа наведеног чланка наводи на закључак да текст није писао он, већ неко други, ко далеко боље влада правилима руског правописа и граматике.

Ради учешћа у конгресу, у малом граду Пардубице сабрало се 96 делегата из пет земаља, где данас живе Русини: Чешке, Словачке, Мађарске, Пољске и Украјине. Према изјавама његових организатора, Први светски конгрес поткарпатских Русина (СКПР) представља наредну и закономерну етапу развоја русинског покрета. Његов претходник био је Европски конгрес поткарпатских Русина. Као што је познато, највише одјека изазвао је Други европски конгрес у Мукачеву, који се одржао 25. октобра прошле

Пише: Едуард Попов
среда, 20 мај 2009 16:00

године. На том конгресу усвојена је громогласна декларација о успостављању русинске државности: у почетку у форми аутономије у саставу Украјине, а затим у форми независне државе. 2. децембра 2008. год, званично је објављено оснивање привремене Владе Републике Поткарпатске Русије, на челу са премијером Петром Гецком. Од тог тренутка, виртуелна влада виртуелне државе започела је активно да ради у виртуелном простору. Њен руководилац био је принуђен да пређе у илегалу, сакривајући се у једном од планинских села Закарпатја. По Ужгороду (главном граду Закарпатске области у Украјини, *прим. прев*) су непозната лица чак лепила плакате са портретом П. Гецка, при чему су у закарпатском уреду СБУ изјавили како немају никакве везе са том провокацијом. А представници русинског покрета, блиски Виктору Балози, сивој еминенцији председника В. Јушченка, алудирају да је плакате лепио сам Гецко, како би сопственој личности дао на тежини.

Објективно, идеја о оснивању још једне структуре је нерационална. Као противтежа Светском конгресу Русина, 2008. године је основан и сасвим добро „размештен“ конгрес европских Русина. Оснивати нову структуру уместо „старе“, која се није искористила до краја, не чини се сврсисходним. Не држи воду теза да је СКПР замишљен да замени Европски конгрес, јер се у овом појачао утицај Ј. Жупана и његових присталица. Једино разборито објашњење јесте да је нови, „светски“ конгрес потребан ради провоцирања русинског покрета на бучне, сепаратистичке акције. Без сумње, неколицина активиста русинског покрета у вези је са главом секретаријата украјинског председника и „потајно“ служе интересима Балозе и унутрашњих и међународних снага које стоје иза њега. Материјали минулог конгреса дају убедљиве наводе у прилог ове тачке гледишта.

Сво ово политичко кловнирање подсећало би на фарсу, када се не би дотицало интереса осамсто хиљада Русина Поткарпатске Русије, а када се иза треске речи не би сакривали интереси провокатора који настоје разорити русински покрет, а затим у потпуности забранити свако помињање русинског народа.

Следећи ставови Декларације, према којима „Република Поткарпатска Русија намерава ступити у Евроазијску економску заједницу и зону рубље, као и у састав здружених снага оперативног реаговања ОДКБ (Организација договора о колективној безбедности, *прим. прев*)“; док се сва „државна имовина Украјине на територији РПР, као и сва земља, сва транзитна инфраструктура: ГТС (гасно-транзитни систем), проводи других производа, железница, аутомобилски путеви, ЛЕП (линије електропреноса [како се наводи у тексту, *прим. Е.П.*]) са свом инфраструктуром и свиме што им припада, прелазе на располагање републичких, градских, окружних и сеоских управних органа Републике“; те „сви транзитни уговори, које је раније закључила украјинска страна, а који се делимично односе на транзитну инфраструктуру Републике Поткарпатске Русије, губе снагу и треба да се поново закључе са опуномоћењем

поткарпатско-русинске стране“, као и низ других – очигледно представљају провокацију, при томе чак грубу. Неки од „русинских лидера“, како се може закључити на основу Декларације конгреса, олако се овоме одају, стављајући на тај начин под удар, не само себе, већ и сво становништво покрајине.

Већ се данас на интернету појављују карактеристичне изјаве штићеника Балоге (оног самог Жаливе-Старосте), у којим се прогнозира (тачније, провоцира) „довођење миротворачких снага у Закарпатје“ (sic!) и чак раскол Украјине. За то се оптужује Русија и земље ЕУ. Основа тога је што је неки, не баш најпааметнији „русински лидер“ дао изјаву о сврсисходности присуства миротвораца из Русије и земаља ЕУ у Закарпатју, не тражећи, разуме се, сагласност, па чак ни мишљење влада тих земаља по овом питању.

Очигледно је да слични „планови“ постоје само у главама професионалних провокатора из СБУ, који су оваквим јефтиним триком намерени да на мах „реше“ русинско питање, а да истовремено одложе одржавање председничких избора: русине оптужити за сепаратизам, а Русију и ЕУ – за подривање територијалне целовитости Украјине. А ако им још пође за руком да испровоцирају масовне акције протеста Русина и сукобе са „пречанским“ украјинским нацистичким организацијама, циљ се може сматрати у потпуности достигнутим. Појавиће се повод за увођење додатних јединица унутрашње војске у Закарпатску област, а након тога се могу позвати и „миротворци“ из Ната, како би се у Украјини завео ред.

Данас је претња од сличног сценарија истински велика. Једни и исти људи припремају спровођење русинског конгреса у Чешкој *под радикалним „сепаратистичким“ слоганима*, организовање информационог таласа у медијима, масовне сукобе нациста са локалним русинским становништвом и уследу миротворачку мисију земаља НАТО, оптужбе на рачун Русије и ЕУ у подривању „територијалне целовитости“ Украјине. Остало је само да се заврши избор извршилаца за све ове улоге.

Како је наведено у Резолуцији конгреса, политика „решавања русинског питања“ коју спроводи Украјина представља политику културног етноцида са елементима непосредног геноцида над русинским народом, који представља већину становништва административне јединице унитарне државе Украјине – Закарпатске области. Озбиљну забринутост изазивају друге поставке Конгреса, који русински покрет одводи у страну. Без икаквих економских прорачуна, правно неписменим језиком, декларишу се, на пример, такви државни циљеви Републике Поткарпатске Русије, као што је снижење опорезивања до 3% обрта, укидање ПДВ, или захтевање од Украјине одштете реда величина „23 милијарде евра“. У духу предизборних беседа председника

Пише: Едуард Попов
среда, 20 мај 2009 16:00

„банана-република“, галантно се расипају неиспуњива обећања, попут бесплатног високог образовања и медицинске заштите. Нарочито плени обећање да ће се свим грађанима Поткарпатске Русије обезбедити бесплатан интернет (!).

Бојазан од „буђења“ русинске самосвести и изазивања законске критике политике Кијева по русинском питању, терају украјинске државне структуре на корак, логичан у њиховом положају: *политизовати русински покрет и гурнути га у провалију сепаратизма*. На необичан начин, овим циљевима одговарају и спољнополитички кораци виртуелне русинске владе. Пре свега, то је одржавање Првог светског конгреса поткарпатских Русина, 25. априла у Чешкој Републици.

(Аутор је доктор филозофије, управник Центра за украјинистику Јужног федералног универзитета у Ростову на Дону и сарадник украјинске редакције Фонда за стратешку културу из Москве. Текст превео Никола Танасић)